

Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік
рәміздерінің 30 жылдығына арналған
**«МЕМЛЕКЕТТІК РӘМІЗДЕР ЖӘНЕ ҰЛТ
АРХИТЕКТУРАСЫ»**

атты халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ
30 наурыз 2022 ж.

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
**«ГОСУДАРСТВЕННЫЕ СИМВОЛЫ И НАЦИОНАЛЬНАЯ
АРХИТЕКТУРА»**

посвященной 30-летию Государственных символов
Республики Казахстан.
30 марта 2022 г.

MATERIALS

of the international scientific conference
«STATE SYMBOLS AND NATIONAL ARCHITECTURE»
dedicated to the 30th anniversary of the State symbols
of the Republic of Kazakhstan.
30 March, 2022

НҰР-СҰЛТАН
NUR-SULTAN

УДК 001
ББК 72
Қ.18

Қ.18 Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздерінің 30 жылдығына арналған «МЕМЛЕКЕТТІК РӘМІЗДЕР ЖӘНЕ ҰЛТ АРХИТЕКТУРАСЫ» атты халықаралық ғылыми конференциясының материалдары/Материалы международной научной конференции «ГОСУДАРСТВЕННЫЕ СИМВОЛЫ И НАЦИОНАЛЬНАЯ АРХИТЕКТУРА» посвященной 30-летию Государственных символов Республики Казахстан/ Materials of the international scientific conference «STATE SYMBOLS AND NATIONAL ARCHITECTURE» dedicated to the 30th anniversary of the State symbols of the Republic of Kazakhstan – Нұр-Сұлтан: Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ баспасы, 2022.– 306 б. - қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде.

ISBN 978-601-337-649-3

Жинаққа ғалымдардың, докторанттардың, магистранттардың, студенттердің жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелеріне, сондай-ақ этноархитектура саласындағы ғылыми зерттеу нәтижелері және сәулет пен құрылыстағы жалпы проблемаларға арналған баяндамалары енген.

The proceedings are the papers of researchers, doctoral students, undergraduates and students on topical issues of natural and technical sciences and humanities also the results of scientific research in the field of ethnoarchitecture and general problems in architecture and construction.

В сборник вошли доклады ученых, докторантов, магистрантов и студентов по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук, а также результаты научных исследований в области этноархитектуры и общих проблем архитектуры и строительства.

**УДК 001
ББК 72**

ISBN 978-601-337-649-3

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2022**

ӘӨЖ 72.035:725.256(574)

ШЕТ МЕМЛЕКЕТТЕРДІҢ МЕКТЕП-ИНТЕРНАТТАРДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Қайыргелді Е. Қ.

Er.98.kz@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің «Сәулет» мамандығы магистрант,
Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Ғылыми жетекші – Садыкова С. Ш.

Мектеп-интернат - балалар үй-жайларда тұрып, ресми білім алатын мекеме. «Интернат» сөзі «бөлме және тамақтану», яғни тұру және тамақтану мағынасында қолданылады. Олар көптеген ғасырлар бойы бар болғандықтан және қазір көптеген елдерде таралғандықтан, олардың функциялары мен идеалдары өте өзгеше. Балалар мектеп-интернаттарда өздерінің курстастарымен, мүмкін мұғалімдерімен немесе әкімшілерімен оқу жылы бойы оқиды және тұрады. Кейбір мектеп-интернаттарда күндіз мекемеге баратын күндізгі оқушылар да бар.

1-сурет - Венгриядағы Мако мектеп-интернаты

Мектеп-интернат оқушыларын әдетте «пансионерлер» деп атайды. Балалар бір жылдан он екі жылға дейінгі және одан да көп мерзімге он сегіз жасқа дейінгі мектеп-интернатқа жіберілуі мүмкін. Пансионерлердің бірнеше түрі бар. Толыққанды пансионерлер - оқу жылының соңында өз үйлеріне барады, семестрлік пансионерлер - академиялық семестрдің соңында өз үйлеріне барады, апталық пансионерлер - демалыс күндері өз үйлеріне барады. Сондай-ақ, мектеп сағаттарында мектеп-интернатқа ресми оқу және сабақ алу үшін баратын,

бірақ күннің соңына қарай үйге қайтатын жартылай пансионерлер бар. Кейбір мәдениеттерде пансионерлер өздерінің балалық және жастық шақтарының көбін өз отбасыларынан алыс өткізеді. Мектеп-интернаттар салыстырмалы түрде Біріккен Корольдікте (Ұлыбритания), Үндістанда, Қытайда және Африканың кейбір бөліктерінде кеңінен таралған. Бұл елдерде мектеп-интернаттар өте ерте жаста және ұзақ мерзімге ашылады. Дегенмен, мектеп-интернаттар Еуропа мен АҚШ-та салыстырмалы түрде аз таралған, мұнда олар негізінен жетінші немесе тоғызыншы сыныптардан он екінші сыныптарға дейін - орта мектеп жылдарында пайдаланылады. Олардың кейбіреулері ұлдарға немесе қыздарға арналған, ал кейбіреулері бірлесіп оқытуға арналған. Классикалық британдық мектеп-интернаттардың ежелден келе жатқан дәстүрлері бар Біріккен Корольдікте олардың көпшілігі элиталық қауымдастықтары бар тәуелсіз (жеке) мектептер болып табылады. Бұл ретте мемлекеттік интернаттар да бар, олардың көбі алыс аудандардың балаларына қызмет көрсетеді.

2-сурет - Батыс Финляндия колледжі, Хуиттинендегі мектеп-интернаты, Финляндия

Кейбір қоғамдар мен мәдениеттерде мектеп-интернаттар оқытудың жоғары элиталық нұсқасы болып табылады (мысалы, бірнеше премьер-министрлер Итон мен Харроуда оқыған), ал басқа жағдайда олар ата-аналары немесе жалпы қоғам үшін проблема болып саналатын балаларды оқшаулау орны ретінде қызмет етеді. Канада мен Америка Құрама Штаттары жергілікті балаларды канадалық үнді мектеп-интернаттары жүйесінде және американдық үнді мектеп-интернаттарында ассимиляциялауға тырысты. Кейбіреулері негізінен балалар үйлері ретінде жұмыс істейді, мысалы, Г.И. Ресейдегі № 49 Россолимо мектеп-интернаты. Қазір ондаған миллион ауыл балалары Қытайдың мектеп-интернаттарында білім алуда. Терапиялық интернаттар психологиялық қиындықтарды емдеуді ұсынады. Әскери академиялар мектеп-интернаттарда қатаң тәртіпті қамтамасыз етеді. Ерекше қажеттіліктері бар балаларды оқыту бұрыннан интернатпен байланысты.

«Мектеп-интернат» термині көбінесе классикалық британдық мектеп-интернаттарға жатады және әлем бойынша көптеген мектеп-интернаттар олардың үлгісі бойынша құрылған.

Типтік мектеп-интернат мектеп аумағында немесе іргелес аумақта орналасқан бірнеше жеке тұрғын үйден тұрады.

4-сурет. Пресвитериандық әйелдер колледжінің қонақ үйі, Сидней, Жаңа Оңтүстік Уэльс

Бірнеше аға оқытушыларды тәрбиешілер, жатақханадағы ата-аналар, тұрғылықты жердегі старосталар немесе кеңесшілер тағайындайды, олардың әрқайсысы өз үйінде немесе жатақханада тұратын 5-тен 50-ге дейін оқушылар үшін «квази-ата-аналық» жауапкершілікті (ата-ананың орнына) алады. Ұлыбританияда немесе басқа еуропалық мемлекеттерде танымал үй қызметкері жатақханаларда жұмыс істей алады. АҚШ-та мектеп-интернаттарда жатақхананың ата-анасы деп аталатын жатақханада тұратын отбасы жиі тұрады. Олар көбінесе үйді күтуге және ұстауға арналған тазалағыштарға ие, бірақ әдетте жеке жатақханамен байланысты тәлімгерлер жоқ. Алайда, үлкен студенттерді көбінесе қызметкерлер аз басқарады, ал бақылаушылар жүйесі орта мектеп оқушыларына шектеулі өкілеттіктер береді. Үйлер ерекше белгілерді оңай дамытады және спортта үйлер арасындағы салауатты бәсекелестік жиі көтермеленеді.

Үйлерге немесе жатақханаларға әдетте оқу жатын бөлмелері немесе жатақханалар, асхана немесе студенттер белгілі бір уақытта тамақтанатын асхана, кітапхана және студенттер үй тапсырмасын орындай алатын оқу бөлмелері кіреді. Сондай-ақ, үйлерде теледидар мен демалыс бөлмелері, жеңіл тағамдар, кейде велосипедтер немесе басқа да спорттық жабдықтар сақталатын бөлмелер болуы мүмкін. Кейбір ыңғайлылықтарды бірнеше үйлер немесе жатақханалар арасында бөлуге болады.

5-сурет. Армидейл мектебінің жатақханасы, Австралия, 1898 жыл

Көптеген мектеп жатақханаларында "сіздің бөлмеңізде" және "ұйықтау" уақыттары бар, олардың жасына байланысты, оқушылар ұйықтауға дайындалуы керек, содан кейін сөйлесуге жол берілмейді. Мұндай ережелерді қамтамасыз ету қиын болуы мүмкін; студенттер көбінесе оларды бұзуға тырысуы мүмкін, мысалы, портативті компьютерлерді пайдалану немесе басқа оқушының бөлмесіне сөйлесу немесе компьютерлік ойындар ойнау. Халықаралық студенттер достармен немесе отбасымен байланысу үшін елдер арасындағы уақыт айырмашылығын (мысалы, Ұлыбритания мен Қытай арасындағы 7 сағат) пайдалана алады. Бір оқу бөлмесінде тұратын студенттерге басқаларға кедергі жасау ықтималдығы аз және оларға көбірек еркіндік берілуі мүмкін.

УДК 72

АНАЛИЗ СОВРЕМЕННОЙ АРХИТЕКТУРЫ ТЕАТРОВ. ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ НА РУБЕЖЕ XX-XXI ВЕКОВВ.

Рахимжан М.А.

rakimzanamirhan@gmail.com

Магистрант специальности «Архитектура», ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Научный руководитель – Хван Е.Н.

В постоянно развивающемся мире технология, культура и экономика не стоят на месте. Это относится и к архитектуре, в особенности архитектуре зрелищных сооружений. К ним относятся: театры, кинотеатры, стадионы и арены. С незапамятных времен принципы формирующие архитектуру зрелищных сооружений придерживались классических паттернов. Однако на стыке XIX-XXI веков произошли кардинальные изменения в проектировании и строительстве зрелищных сооружений. И сейчас будет рассмотрены ярчайшие их примеры. (Рис. 1)